

Интервю със Спас Ташев във в. „Пещерска Марица“,
12 януари 2010 г.

- Някога Мизия, Тракия и Македония са били едно цяло, те са се възприемали като територия, стабилно населявана от българите. Затова всички вълни от преселници са се насочвали винаги към свободна България. Какво е днес за Вас Македония?
- Нищо в света не е вечно и дадено веднъж завинаги. Когато човек престане да отстоява това, което притежава, той го губи. За съжаление такъв е урока от историята и той не дава ласкава оценка за способностите на българските политици. Без да отстояваме българската кауза в Македония, ние постепенно сме започнали да губим позиции там и така се е стигнало до днешните печални резултати. Нещата обаче се многопластови. Ако анализираме „македонско“ – гръцкия спор за името на държавата, няма как да не се натъкнем на парадокси. Така например днешната Република Македония все по-често се самообявява за директна наследница на антична Македония. Във всички македонски градове се изграждат паметници на Филип II или Александър Велики. Само в Скопие се предвижда монументът да бъде висок 26 м. Това е абсолютно преиначаване на фактите. Защото антична Македония на север е стигала до линията Дојран – Битоля. На север от тази граница никога не е било Македония, т.е. над 80 % от територията на днешната Р Македония не е била част от антична Македония. Нещо повече, когато Филип II започва териториалните разширения, границата се премества някъде до Скопие. Дори по време на най-голямото си териториално разширение, когато антична Македония е стигала до Индия, Тетовско, Гостиварско, Кичевско, Дебърско и др. райони абсолютно никога не са влезли дори в завладените територии на антична Македония. При това положение как да обясним днешните жители на тези градове за антични македонци?

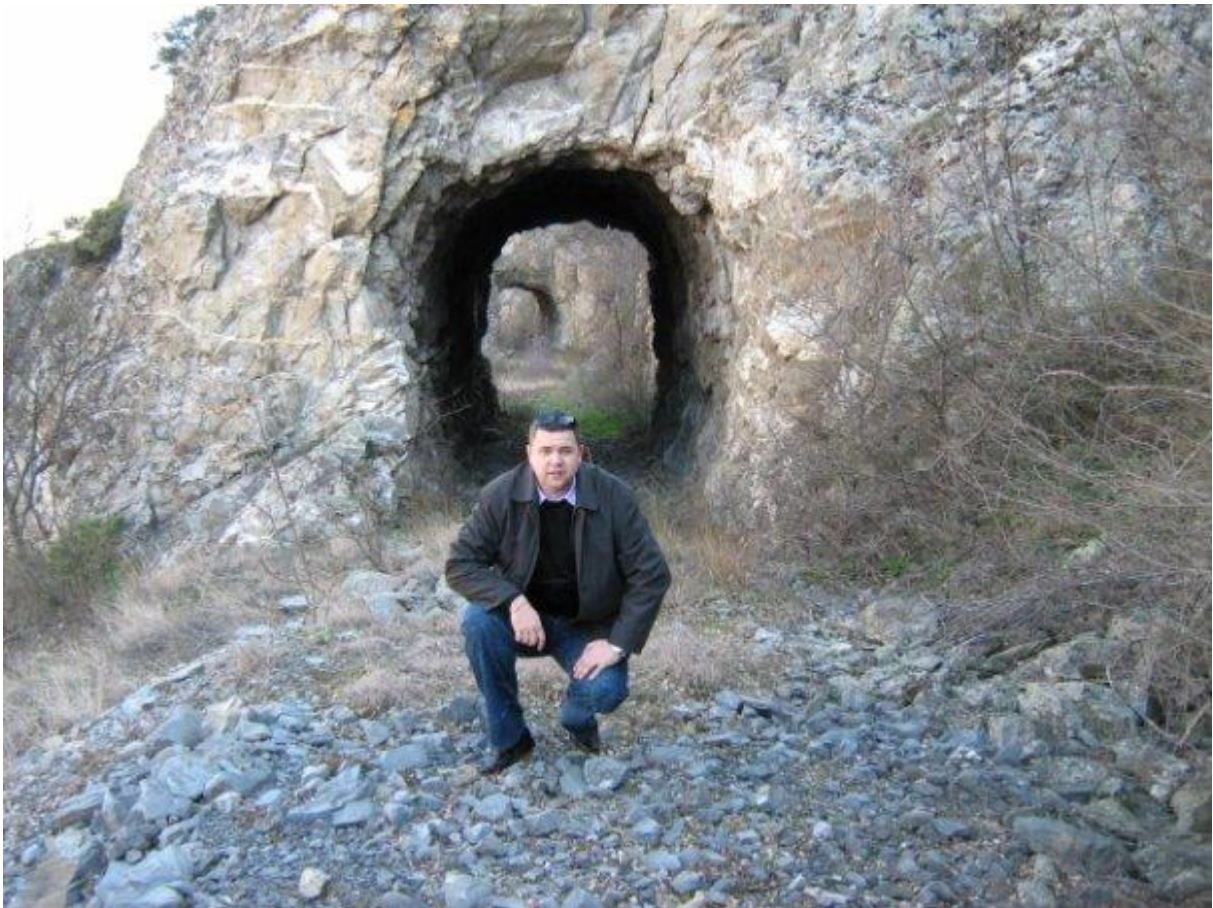
Парадоксите обаче не спират до тук. Археолозите установяват, че през един период от около 3 века, в резултат на т.н. варварски нашествия, територията на Македония е обезлюдена, няма никакви културни платове, а т.н. антични македонци напускат земите си и търсят убежище под стените на Константинопол, столицата на Византия. Поради това преселване района около днешния град Одрин започва да се нарича Македония. От тези антични македонци се оформя и македонската династия на византийските императори. Може би най-популярен техен представител е Василий II Македонец. Той е по известен с факта, че разгромява българския цар Самуил, чиято столица е в Охрид, и поради тази причина към титлата му е добавено и името Българоубиец (Вулгароктонос). В същото време „македонските“ историци обявяват цар Самуил за македонец, от което пък излиза, че античният македонец Василий II е убил македонския цар Самуил. Това е пълен абсурд и показва налудничавостта на извършваните днес исторически извращения.

Искам да обърна внимание на един факт – с изчезването на античното население изчезва и името Македония. Редица столетия районът е бил известен като долната земя или долна България. Едва по време на възраждането българските възрожденци приемат безкритично подхвърленото от гърците име Македония. Ето така се стига до кашата, в чието забъркване и ние имаме участие. Поради тази причина смятам, че не трябва да бъдем толкова критични към днешните жители на Р Македония. Без самите ние да сме формирали

национална доктрина, без да имаме ясни и последователни послания, не бива да очакваме, че някой ще погледне на нас сериозно. Ето това е за мен Македония – една неизживяна болка и дълга борба за отстояване на българщината.

- Вече много десетилетия македонските управници твърдо следват линия на злостен антибългаризъм. На какво се дължи това и можем ли да търсим тук някакво външно влияние?
- Трябва да го кажем много ясно и категорично. Днешният македонизъм не е македонски продукт. Това е доктрина на Сърбия, която чрез македонизма се опитва да фрагментира българската нация. Лошото е, че ние често пъти сме се включвали в този антибългарски хор. За да съм по-ясен ще посоча, че ако някой анализира например музикалното съдържание на повечето радиостанции и телевизии в Р Македония, няма как да не констатира, че доминира сръбската музика. Бил съм свидетел как по македонската национална телевизия гости от Сърбия се пускат без превод. Ако задълбочим обаче анализа, ще видим, че повечето отговорни редактори, завеждащите рубрики, коректори и т.н. са сърби. Това са хората, които формират медийното съдържание и естествено го изпълват с антибългаризъм. Разбира се, не всички собственици на медии са сърби. Ако обаче се проследи техния бизнес, ще се констатира, че той е започнал и е обвързан със Сърбия. Ето по този начин Сърбия продължава да дирижира ситуацията в Р Македония. При това положение е просто проява на глупост да се очаква, че в Скопие може да има някакъв завой към България. За да стане такава промяна, необходимо е да се разработят съответните адекватни механизми на противодействие на това сръбско влияние. За съжаление политиките в София са на космическо разстояние дори от идеята за разработването на подобна програма.
- Какви са все пак перспективите в българо-македонските отношение и може ли да се очаква промяна към по-добро?
- Категорично на този етап няма никакви перспективи, защото липсват условия. Аз смятам, че ключът е в София, а не в Скопие. И докато не разберем това, все ще се питаме дали няма да настъпят положителни промени. А този въпрос си го задаваме вече 20 години и отговорът е обвързан с резултатите – никакви.
- Как се развиват икономическите и културните връзки с Македония? Ще доживеем ли да се реализира ж.п. връзка София-Скопие?
- Това е една моя любима тема. По време на моя почти 4 годишен престой в Р Македония проучвах българското железопътно дело в Македония. Оказа се например, че само за 2-3 години по време на Първата световна война затъналата във военни проблеми България изгражда над 400 км. железен път в Македония. При това в труден планински терен. Ще спомена един истински случай, който ми разказаха местни хора край връх Плетвар край Прилеп. Български военен инженер проектирал линията, изкачваща се почти на 1000 м нмв и преодоляваща голям наклон. Германският му колега се изсмял и казал, че ще се самоубие, ако влак успее да се изкачи на Плетвар. Тази случка много ме заинтригува и попитах домакините: какво е станало след това? А те посочиха долу в пропастта и казаха: Ето там е погребан германец. Така че българите са пуснали влака и той е снабдявал Битолския фронт с боеприпаси. След войната линията е използвана и за цивилни нужди, но през 1936 г. сърбите я демонтират, за да заличат спомена за българския технически подвиг. Подобна е съдбата и на другата българска линия Скопие – Охрид. Тя е ползвана по-дълго, до 1958 г., когато участъкът Кичево – Охрид е демонтиран.

А това днес е част от Коридор № 8, който трябва да свърже Адриатическо с Черно море. И ние за пореден път ще строим нещо, което вече е разрушено. Не съм оптимист обаче за бъдещето на железопътната връзка. Според Скопие за построяването на около 50 км. железен път край Крива паланка ще са необходими около 500 млн. ЕВР. Според мен сумата е завишена. За съжаление поради неприемствеността в политиката, вече едва ли някой си спомня, че в началото на 90-те г. на ХХ в. една френска фирма искаше да построи железопътната линия и да я ползва на концесия за 30 г. Тогава в Скопие казаха, че 30 г. е дълъг период и Р Македония сама щяла да се оправя. А ето, че минаха 20 г. и имаме насреща едно голямо НИЩО. Смятам, че като алтернатива България може да предложи да изгражда част от линията от гара Гюешево към Крива паланка. За съжаление ще кажа, че съм виждал да се сменят няколко български правителства, които освен словесна декларативност, не са предприемали конкретни стъпки за реализирането на железопътния проект. Пак стигаме да извода, че ни липсва стратегия.

Спас Ташев при тунелите на някогашната българска железопътна линия преди връх Плетвар

- През 1991г. ние първи признахме независимостта на Македония. Добро решение ли беше това или грешно? Въпросът е особено актуален днес – трябва ли безрезервно да подкрепяме кандидатурата на Македония за ЕС, или трябва да поставяме условия?
- През 1991 г. бе добро решение. Традиционната българска политика винаги е била да подкрепя първо автономията, а след това независимостта на

Македония. Това е бил единствения начин да се съхрани българщината там. Но поради липсата на стратегия, ние запазахме формата, но изгубихме нейното съдържание. Тук е момента да припомним думите на Иван Михайлов, че независима Македония без българи в нея, огън да я гори. Категорично не трябва да подкрепяме безрезервно Р Македония за нейните аспирации към членство в ЕС. Трябва обаче да имаме ясни послания и да ги отстояваме. Иначе рискуваме да бъдем неразбрани не само от хората в Р Македония, но и от европейските ни партньори. За съжаление точно това се случва.

- Днес политиците ни се представят за демократи и избягват да говорят за национализъм, според тях това било компрометирано понятие. Нормално ли е това положение на нещата и следва ли да има някаква корекция?
- Понятията са толкова объркани, има толкова много наслоения, че не може да се отговори с няколко думи. Ако питате мен, не е толкова важно дали някой се декларира като националист или не. По-важното е какви са делата му. В европейската политика умните правителства много често постигат своето без много да говорят, но като знаят какво трябва да вършат. При нас е обратното. Много говорим и нищо не вършим. Като взема повод от въпроса за национализма, иска ми се да дам един пример с Хондурас. Там неотдавна имаше избори, новият президент е от Националната партия и се определя като националист. И въпреки това му определение, той не разбира национализма като някакъв етнически модел, а като процес на единение и социален възход. Направи ми впечатление, че например САЩ твърдо заявиха, че подкрепят новия президент.
- От къде Ви хрумна този пример с Хондурас?
- Ами аз говоря испански и след завръщането си от Р Македония случайно се натъкнах на един абсолютно никому неизвестен факт. В Хондурас е имало (и днес има) българска общност, тя е открила една река в джунглата и я нарекла Рио Булгария, т.е. река България. Това е единствения случай, когато български емигранти са повлияли върху топонимията на американския континент. И сега с мои приятели сме се заели да търсим средства и да организираме експедиция в централноамериканската джунгла, за да изследваме тази река. Обещаха са ми достъп до хондураския архив и по-специално имиграционния регистър. Така че ще има какво ново да кажем на българската общественост.